B&W BRUDKOWSKI & WSPÓLNICY

NEWSLETTER Nr 9

Szanowni Państwo,

Zapraszamy do lektury kolejnego wydania naszego Newslettera.

Spis treści

1. Nowe rozporządzenie Unii Europejskiej dot. opakowań i odpadów opakowaniowych oraz kwestia prawa własności intelektualnej 2
2. Wsparcie przedsiębiorców zatrudniających żołnierzy Obrony Terytorialnej lub żołnierzy Aktywnej Rezerwy 3
3. Rehabilitacja zawodowa i społeczna oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych 4
4. Nowelizacja ustawy o prawie autorskim 5
5. Zmiany w zakresie wydawania zwolnień lekarskich i kontroli L4 7

I. Nowe rozporządzanie Unii Europejskiej dot. opakowań i odpadów opakowaniowych oraz kwestia prawa własności intelektualnej.

Unia Europejska jest obecnie bliska osiągniecia finalnego porozumienia dotyczącego przyjęcia Rozporządzenia PPWR (ang. Packaging and Packaging Waste Regulation) mającego wprowadzić nowe przepisy w zakresie opakowań oraz odpadów opakowaniowych. Przedmiotowe regulacje miałyby na celu przede wszystkim ograniczenie wzrastającej ilości odpadów opakowaniowych poprzez nałożenie na producentów oraz importerów produktów w UE obowiązków, zgodnie z którymi opakowania powinny nadawać się do recyklingu oraz nie zawierać substancji niebezpiecznych.

Zgodnie z założeniami procedowanych przepisów restrykcje mają obejmować wszystkie opakowania, bez względu na rodzaj materiału z którego zostały wykonane, a także wszystkie odpady opakowaniowe, niezależnie od miejsca ich powstawania. Nowe przepisy zakładają zdecydowane ograniczenie ilości zbędnych opakowań i minimalizację ich ilości, dlatego też do obrotu nie będą mogły być wprowadzane opakowania posiadające podwójne ścianki, podwójne denka, czy też inne cechy mające na celu zwiększenie postrzeganej objętości produktu. Wedle regulacji przedmiotowego rozporządzenia wszystkie opakowania będą musiały spełniać surowe kryteria, aby nadawać się do recyklingu.

Unia określiła również cele określające minimalną zawartość surowców wtórnych w opakowaniach z tworzyw sztucznych oraz recyklingu odpowiedniej ilości odpadów opakowaniowych mierzonych w wadze. Ponadto, nowy maksymalny odsetek pustej przestrzeni w opakowaniach zbiorczych, transportowych oraz opakowaniach, które będą stosowane w handlu elektronicznym, wyniesie 50%. Producenci i importerzy będą też zobowiązani zredukować do minimum wagę i objętość opakowań.

Warto także podkreślić, że od 1 stycznia 2030 roku niektóre rodzaje jednorazowych opakowań z tworzyw sztucznych będą zakazane. Zakaz ma dotyczyć przede wszystkim opakowań na nieprzetworzone świeże owoce i warzywa, jednorazowe naczynia i kubki wykorzystywane w kawiarniach i restauracjach, a także opakowania na pojedyncze porcje (np. na przyprawy, sosy, śmietankę, cukier). Zakaz obejmie też miniaturowe opakowania na przybory toaletowe i bardzo lekkie plastikowe torby na zakupy. Finalnie, według przewidywań, nowe przepisy mają zmniejszyć ilość opakowań o 5% do 2030 roku, o 10% do 2035 roku i o 15% do 2040 roku.

Przepisy wprowadzane rozporządzaniem z jednej strony nakładają na producentów szereg restrykcyjnych obowiązków dot. opakowań, jednakże zarazem dają szansę przedsiębiorstwom na wykazanie się kreatywnością w zakresie innowacyjności w projektowaniu opakowań i wyróżniania swoich produktów dzięki zastosowaniu nowych rozwiązań. Należy przy tym pamiętać, że wszelkiego rodzaju innowacyjne wzory opakowań powinny być odpowiednio chronione przy użyciu stosownej formy ochrony własności intelektualnej, jak chociażby patenty chroniące wynalazczą formę opakowania lub wynalazczy proces pakowania, znaki towarowe chroniące wygląd opakowań, czy też zarejestrowane wzory chroniące wygląd wizualny opakowania nowego produktu.

Istotną kwestią jest, że producenci opakowań, które będą posiadały cechy innowacyjne, tj. przyczyniające się do ulepszenia podstawowej funkcji opakowań i przynoszące wyraźne korzyści dla środowiska, będą mieli możliwość spełnienia wymogów dotyczących zdolności do recyklingu przez dodatkowe trzy lata.

Należy także podkreślić, że przewidziane zostały pewne wyjątki, wedle których przepisy nowego rozporządzenia nie będą miały zastosowania do niektórych wzorów opakowań i znaków towarowych chronionych przed datą wejścia w życie rozporządzenia (przewidywane na początek 2025 r.), pod warunkiem że wzór opakowania jest już chroniony: 1) na podstawie wzoru Wspólnoty Europejskiej; 2) jako trójwymiarowy znak towarowy UE; 3) jako chronione oznaczenie geograficzne. Należy nadmienić, że zwolnienie to będzie jednakże dotyczyło sytuacji, gdy zastosowanie rozporządzenia do opakowania produktu spełniającego powyższe kryteria zmieni indywidualny charakter zarejestrowanego wzoru, bądź wpłynie na znak towarowy w taki sposób, że nie będzie odróżnienie danego produktu od towarów należących do innych przedsiębiorstw.

II. Wsparcie przedsiębiorców zatrudniających żołnierzy Obrony Terytorialnej lub żołnierzy Aktywnej Rezerwy.

Prezydent RP 17 października 2024 r. podpisał ustawę z dnia 1 października 2024 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wsparcia przedsiębiorców zatrudniających żołnierzy Obrony Terytorialnej lub żołnierzy Aktywnej Rezerwy. Celem ustawy jest zachęcenie pracodawców do zatrudniania żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową w Wojskach Obrony Terytorialnej (żołnierze OT) i aktywnej rezerwy (żołnierze AR), a tym samym rozwój tych niezawodowych form służby wojskowej, w której osoby pełniące tę służbę łączą ją z aktywnością zawodową poza Siłami Zbrojnymi. Żołnierze OT oraz żołnierze AR, pomimo że co do zasady na co dzień nie pełnią tej służby, mogą w każdej chwili zostać wezwani do wykonywania obowiązków służbowych, co wyłącza możliwość wykonywania przez nich obowiązków w ramach stosunku pracy.

Zgodnie z dotychczasowymi przepisami pracodawca udziela pracownikowi powołanemu do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, z wyjątkiem służby pełnionej w czasie lub dniu wolnym od pracy, urlopu bezpłatnego na okres trwania tej służby, co ma też zastosowanie odpowiednio do żołnierza rezerwy, a w konsekwencji często zniechęca wielu pracodawców do zatrudniania żołnierzy OT, jak i żołnierzy AR.

Jednym z rozwiązań zachęcających pracodawców do zatrudniania pracowników będących żołnierzami OT lub AR jest wprowadzenie ulgi podatkowej, która przewiduje możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania kwoty 12 000 zł, jeśli zatrudniony w ramach stosunku pracy u przedsiębiorcy żołnierz OT lub AR pełni co najmniej rok nieprzerwanie terytorialną służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie. Ustawa zakłada wzrost wysokości ulgi z każdym rokiem nieprzerwanego pełnienia służby przez żołnierza OT i AR, aż do kwoty 24 000 zł, jeżeli staż służby wynosi co najmniej 5 lat.

Drugim, korzystnym dla pracodawcy rozwiązaniem jest zastąpienie dotychczasowej odprawy dla pracownika powołanego do terytorialnej służby wojskowej w wysokości dwutygodniowego wynagrodzenia obliczonego według zasad określonych dla ustalania ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy poprzez wprowadzenie świadczenia początkowego dla żołnierzy OT. Świadczenie to miałoby przysługiwać po odbyciu stosownych szkoleń, może być przyznane żołnierzowi OT tylko jeden raz w trakcie pełnienia terytorialnej służby wojskowej, a także nie przysługuje w przypadku ponownego powołania do terytorialnej służby wojskowej.

Ostatnim z rozwiązań przewidzianych w ustawie jest promocja przedsiębiorców zatrudniających żołnierzy OT i AR, w kryteriach wyboru partnerów i dostawców w procesie udzielania zamówienia publicznego. Zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych kryterium jakościowym branym pod uwagę przy udzielaniu zamówienia publicznego może być w szczególności aspekt społeczny. Takim kryterium może więc być zatrudnianie przez podmiot ubiegający się o udzielenie zamówienia publicznego pracowników będących jednocześnie żołnierzami OT i AR.

III. Rehabilitacja zawodowa i społeczna oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

We wrześniu bieżącego roku do polskiego porządku prawnego wprowadzona została ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W ramach tej regulacji uchylone zostały przepisy, które umożliwiają zachowanie ważności orzeczenia o niepełnosprawności (w okresie trwania procedury ubiegania się o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności) nie dłużej niż do dnia ukończenia przez osobę niepełnosprawną szesnastego roku życia.

Wprowadzone zmiany spowodują, że jeżeli wniosek osoby z niepełnosprawnością o wydanie nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo stopniu niepełnosprawności został złożony w okresie ważności odpowiednio orzeczenia ustalającego niepełnosprawność albo stopień niepełnosprawności, to orzeczenie zachowuje ważność do czasu, gdy nowe orzeczenie stanie się ostateczne, nie dłużej jednak niż do ostatniego dnia szóstego miesiąca następującego po dacie określającej tą ważność. Tym samym będzie to miało zastosowanie do osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, jak i osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności (czyli dzieci do lat 16).

Ponadto nowe regulacje przewidują, że decyzje i rozstrzygnięcia, na mocy których przyznano prawo do świadczeń, zasiłków albo dodatków uzależnionych od niepełnosprawności, które wydane zostały na podstawie orzeczeń o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności, przedłużone na podstawie uchylonych przepisów, zmienia się z urzędu w zakresie okresu, na jaki przyznano prawo do tych świadczeń. Powyższe regulacje mają mieć również zastosowanie do decyzji i rozstrzygnięć, w których upłynął już okres, na który przyznano prawo do świadczeń, zasiłków albo dodatków, uzależnionych od niepełnosprawności.

IV. Nowelizacja ustawy o prawie autorskim.

20 września 2024 roku weszła w życie Ustawa o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej: „PrAut"), ustawy o ochronie baz danych oraz ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. Nowe regulacje dostosowują prawo krajowe do przepisów unijnych poprzez implementowanie do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/789 z dnia 17 kwietnia 2019 r. ustanawiającej przepisy dotyczące wykonywania praw autorskich i praw pokrewnych mające zastosowanie do niektórych transmisji online prowadzonych przez organizacje radiowe i telewizyjne oraz do reemisji programów telewizyjnych i radiowych oraz zmieniającej dyrektywę Rady 93/83/EWG, a także Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z 17.4.2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE. Wspomniane przepisy mają gwarantować godziwe wynagrodzenie dla twórców i wykonawców, a także przyznają nowe uprawnienie wydawcom prasy.

Twórcom i artystom wykonawcom utworów audiowizualnych oraz artystom wykonawcom utworów muzycznych lub słowno-muzycznych przyznano uprawnienie do **wynagrodzenia za korzystanie z ich utworów w Internecie**, co niewątpliwie ma związek z szeroką popularyzacją korzystania z platform VOD oraz serwisów streamingowych. Znajduje to odzwierciedlenie w art. 21^4 PrAut, który stanowi, że twórcy utworu literackiego, publicystycznego, naukowego, muzycznego lub słowno-muzycznego, w tym twórcy opracowania takiego utworu, są uprawnieni do stosownego wynagrodzenia z tytułu publicznego udostępniania utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym. Z kolei uprawnienie do ww. wynagrodzenia dla współtwórców utworów audiowizualnych oraz artystów wykonawców wynika zostało uregulowane w art. 70 ust. 2^1 pkt 5) PrAut. Ponadto należy podkreślić, że tantiemy z tytułu wykorzystywania utworu audiowizualnego mają być wypłacane twórcom za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

Inną zmianą wprowadzoną do polskiego porządku prawnego na mocy nowych przepisów jest wprowadzenie nowego prawa pokrewnego dla wydawców prasy, wedle którego wydawcy publikacji prasowej, bez uszczerbku dla praw twórców i pozostałych uprawnionych, przysługuje wyłączne prawo do rozporządzania publikacją prasową oraz korzystanie z niej w zakresie dokonywania wielokrotnej publikacji w sposób publiczny przez właściciela witryny bądź platformy internetowej w taki sposób, aby każdy zainteresowany mógł mieć do niej dostęp w dowolnym miejscu i czasie. Wspomniane uprawnienie wygasa po upływie dwóch lat, licząc od roku, kiedy to dana publikacja prasowa została udostępniona pierwszy raz. Głównym założeniem wprowadzonych rozwiązań jest wzmocnienie pozycji profesjonalnych wydawnictw i redakcji dostarczających odbiorcom wiarygodne i rzetelne informacje, które to podmioty dotychczas mogli nabywać wyłączne prawa do eksploatacji publikacji prasowych w sieci tylko pochodnie, w ramach praw autorskich nabywanych od twórców takowych publikacji.

W ramach nowych regulacji w życie weszły również przepisy zgodnie z którymi twórca ma prawo do systematycznego otrzymywania od osoby, na którą przeniósł autorskie prawa majątkowe, czy też od osoby, której udzielił licencji bieżących informacji dot. przychodów za korzystania ze swojego utworu, a także stosownym wynagrodzeniu należnym twórcy w związku z ów korzystaniem. Uwagi wymaga fakt, iż informacja może być wykorzystana przez twórcę jedynie celem określenia wartości majątkowej praw przeniesionych albo stanowiących przedmiot licencji, a przekazywana powinna być z częstotliwością odpowiednią w stosunku do rodzaju działalności, w ramach której utwór jest wykorzystywany, jednakże nie rzadziej niż raz w roku i też nie częściej niż raz na kwartał.

Nowelizacja wprowadziła również zmiany w zakresie odpowiedzialności platform internetowych za treści udostępniane przez ich użytkowników. Według nowych przepisów na dostawcy usług udostępniania treści online, który nie posiadając stosownej zgody osoby uprawnionej, upublicznił utwór zamieszczony przez użytkownika będzie ciążyła odpowiedzialność z tytułu naruszenia prawa autorskiego. Przewidziane zostały jednak przesłanki wyłączające odpowiedzialność takich podmiotów, którymi są:

1. dołożenie należytej staranności celem uzyskania wymaganej zgody;

2. dołożenie należytej staranności w zakresie uniemożliwienia dostępu do danego utworu, gdy osoba uprawniona przekazała stosowne i niezbędne informacje, które przede wszystkim mają służyć ustaleniu uprawnionego oraz identyfikacji utworu;

3. niezwłoczne podjęcie działań mających na celu uniemożliwienie dostępu do danego utworu, bądź usunięcie go z określonych stron internetowych oraz zablokowanie dostępu do utworu w przszłości w przypadku otrzymania od uprawnionego uzasadnionego żądania w tym zakresie.

W powyższym zakresie właściciele stron i platform internetowych mają zapewnić użytkownikom możliwość składania skarg, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

V. Zmiany w zakresie wydawania zwolnień lekarskich i kontroli L4.

W październiku 2024 r. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przedstawiło projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, który zakłada iż przedmiotowe zmiany wejdą w życie począwszy od stycznia 2025 r. Nowelizacja przewiduje standaryzację procedur wydawania orzeczeń lekarskich, wprowadzając jednocześnie jednolite zasady działania dla osób uprawnionych do ich wydawania.

Istotnym jest, iż w projekcie ustawy sprecyzowane zostały definicje *„pracy zarobkowej"* oraz *„aktywności niezgodnej z celem zwolnienia od pracy"* przy jednoczesnym wyjaśnieniu, kiedy osoba ubezpieczona może stracić prawo do zasiłku chorobowego. Celem tych zmian jest zwiększenie ochrony praw osób ubezpieczonych, które zmuszone są podejmować w trakcie leczenia incydentalne czynności, które nie mają negatywnego wpływu na jego przebieg.

W ramach wprowadzanych zmian ubezpieczeni będą zobligowani do udostępniania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych informacji dot. ich aktualnego miejsca zamieszkania, bądź pobytu, co ułatwi kontrolę zwolnień lekarskich. W przypadku nieusprawiedliwionej odpowiednio nieobecności ubezpieczonego w jednym z ww. miejsc konsekwencją ma być utratą prawa do zasiłku chorobowego.

Zmianom maja ulec również wymogi w odniesieniu co do kwalifikacji lekarzy orzeczników, tj. w zależności od rodzaju danej sprawy będzie możliwe zatrudnianie lekarzy bez tytułu specjalisty, a także specjalistów z innych dziedzin medycznych, jak chociażby fizjoterapeuci bądź pielęgniarki; bez uszczerbku dla nadzoru nad wydawaniem orzeczeń, który to ma być zapewniony poprzez skupienie zadań orzeczniczych w centrach orzeczniczych ZUS.

Istotną zmianą względem dotychczas obowiązujących przepisów jest fakt, iż nowelizacja zakłada możliwość jednoosobowego wydawania orzeczeń we wszystkich instancjach, podczas gdy obecnie w drugiej instancji wymagana jest komicja w trzyosobowym składzie. Należy nadmienić, że ZUS zyska również możliwość czerpania informacji o zdarzeniach medycznych poprzez system informacji w ochronie zdrowia.

Przewiduje się, że opisywane zmiany wejdą w życie 1 stycznia 2025 r.